

העירוב בבור פארק

תמצית יסודי ההיתר לסדר עירוב ככארא פארק

- (א) העיר ברקלין הוא מוקף מג' צדדין במים בימים ונהרות והישוב של העיר נמשך עד המחיצות. והנה מלבד שהמים הנהרות שהם מחיצה בידי שמים (ועיין שו"ת שכ יעקב סי' י"ז) שכתב דמיום הוסרה הקהלה דראטערדאם נהגין שכבת היתר טלטול כעירות המוקפין חומה על סמך שהמים מקיפין אותה והאג נמי באוחה תמונה כמו דראטערדאם עיר פריז רק מים מקיפים אותה וגם כהאג נהגין היתר טלטול בשבת והראה לי כתוב וחתום מן שלשה עמורי עולם גאוני ארץ חכמי ספרד שהיו רבנים וחכמים בק"ק ראטערדאם גם יש להם היתר מהמנוחא מן הגאון חכם צבי כמבואר בשו"ת סי' ה' והמהרש"ם בהגהות לא"ח סי' שס"ג הכיא לשון רבינו בעל הלכות גדולות מוכא באור זרוע עירובין סי' קס"ד. עיר המוקפת מכל צדדיה כנהר זה הוא ערובה ואין צריכה אלא ערובי חצירות לערב כפת. ופסקו הפוסקים דשלש רוחות מוקפות נמי הוה רה"י מן התורה ועיין משנה טהרות פ"ו מ"ט הפרן רה"י לשבת ובר"ש ותו"ט שם כשם הערוך. מגדל שלש רוחותיה בתוך הים ורוח אחד כיבשה ובש"ע סי' שמ"ה כמ"א בשם הרא"ש וסי' שס"ג ס"א כביאר הלכה ובשו"ת חשובה מאהבה ח"א סי' ק"ח וכס"י קיב הביא דעת הנוכח"י שכל הפוסקים לא ס"ל כנוס' עירובין כ"כ לחלק בין מחיצה בידי אדם למחיצה בידי שמים ועיין דעת תורה סי' שס"ג מלכד זה הנה יש לו ג"כ מחיצות עשויות בידי אדם בגידוד החוף למעלה או למטה וגם בצד הרביעי על כמה מקומות יש מחיצה ורק צריך כמה תיקונים ע"י צה"פ אשר לפ"ו לכ"ע ברקלין אין לו דין רה"ר.
- (ב) שיטת גדולי הפוסקים שהנטיעה במכוניות וברכבת אינה נחשבת הילוך דבוקעים בו בעינן כרגלים עיין שו"ת בית אפרים ובישועות מלכו סי' כ"ז שמסלח הברול היא רשות היחיד ובשו"ת מהרש"ם ח"א סי' קס"א ובשו"ת תקות זכר'י דף מ' ובית אב תניא עמוד ע"א ואום אני חומה נתיב י"ב.
- (ג) דעת הבית אפרים כחשוכה הבי"ח החדשות בסופו (והובא בתו יהושע) מרן החו"א ובית שערים שכל הערים הגדולות שהרחכות כנויות כבתים משני צדיהם וצד הג' וגם פעמים צד הד' פוגע בשורה של בתים זה לעומת זה אינם רה"ר דאורייתא אם העומד מרובה על הפרוץ ולפ"ו כל העירות בזמנינו עשירות באופן זה ואין להם דין רה"ר כלל ועיין שו"ת מוהר"י שטייף שג"כ פשיטא ליה כן.
- (ד) שיטת תוס' סוכה דף ד' והשו"מ ח"א סי' רנ"א והאב"נ והגמ"ר ש"ס לענין דלתות

אום אני חומה

נעולות כתבו דלענין מחיצות שכת לא בעינן מחיצות מדין מחיצות אלא כל שמונע רבים מלעבור יש לו דין מחיצה ולפיכך היכי דלפי החק משר העיר שאסור לעבור שם לא הוי רה"ר כיון דע"פ חק המדינה אסור להלך שם וא"כ כעירות גדולות שלטו שע"פ חק העיר והמדינה אסור להלך כרחוב באמצע הדרך והו"ל דין דשר העיר מונע מלעבור ולא הוי רה"ר.

(ה) שיטת המאירי עירובין ג"ט דבעירות של מלכים גדולים אפילו מסר המלך הדרכים לרבים לדריסת הרגלים כל ששייד לעצמו הדרכים שבידו לשנותם לפי רצונו אפילו נתנם כמתנה גמורה שלא כמס הואיל ושייר לעצמו הדרכים אפילו היו שם שש עשרה אמה ואפילו מצויים שם ששים רובא אין זה רה"ר נמצא עכשו עירות של מלכים שאין בהם חיוב רה"ר גמורה ע"ש וא"כ הכ"נ בעירות שלנו שהרחכות שייכים להממשלה ומשלמין מס וביד הפלענינו קאמיטע לשנת לפי ראות עיניהם אין כאן רה"ר בעירות גדולות וכ"ש על הדרכים (היי וועיס ששיך להממשלה).

(ו) לפמ"ש הגרע"א והח"ס והכנס"י דבמי נהר הנקרשים כיון דהרכה בני"א מתפחדין ללכת על הקרח שלא יחמוטטו מקרי לא ניחא תשמישחיה ועדיף הוא מהא דעירובין ו' דאיכא גידודי ואין נח תשמישחיה וא"כ כ"ש כעירות גדולות שלא זה בלבד שלא ניחא תשמישחיה אלא שיש איסור להשתמש באמצע הדרך מצד הממשלה וגם להלוך הוא סכנה גדולה שלא יהרג ממכונה ואפילו לעבור כשהאור ידוק ג"כ צריך לפחד לעבור וגם מעכבים מלעבור קודם שישתנו מאדום לירוק ודאי כה"ג לא מקרי ניחא תשמישחיה וליכא תשמיש מרווח ולא הוי רה"ר.

(ז) שיטת רוב הראשונים דרה"ר בעינן שיהיו המכוואות מפולשים משני ראשיהן זה לעומת זה ושיהיו מפולשים לסרטיא או לפלטיא וצריך דוקא שיהא מכוון משער לשער כ"כ רש"י והרמב"ן והתוס' והרשב"א והאהל מועד וסמ"ג והש"ע ומג"א וכנראה דע"פ רובא דרובא דהפוסקים ס"ל דבעי מפולש דוקא ומכוון משער לשער ולפ"ו בעירות גדולות ליכא שום מקום כמעט מפולש משער לשער ואדרכה בעירות קטנות נמצא הרכה מפולש.

(ח) שיטת הערוך השלחן סי' שמ"ה סי"ט דרה"ר לא הוי רק בשאין בעיר רק רה"ר אחד לשני צדדי העיר כגון מזרח ומערב או דרום וצפון וכל אנשי המקום פונים דרך אותו רשות הרכים אבל אם יש עוד מכוואות וקצת אנשי המקום פונים אלו לכאן ואלו לכאן דרך אחרת כה"ג לא הוי רה"ר ולפ"ו כדירן נמי איכא כמה דרכים.

(ט) שיטת הא"ז דכשתי מחיצות מפולשות זו כנגד זו נמי לא הוי רה"ר דאורייתא והביאו הבית אפרים והגר"י שטייף לסניף ומרן בכית שערים הוסיף דכמכו עקום כשתי מחיצות עקומות לכ"ע לא הוי רה"ר דאורייתא ולפ"ו הכ"נ בעירות גדולות דהרחכות עקומות ומשני צדיהם מחיצות לכ"ע לא הוי רה"ר.

(י) שיטת כל הפוסקים דרה"ר עכ"פ בעי' דרך מופקר לרבים שכל אחד עושה כו והולך כרצונו כלי שום עיכוב בין על ההילוך בין על התשמיש וכמ"ש הריטב"א כ"כ ד"ה מפניו אי"כ כדירן שאין מניחין להשתמש כלל וגם אינו מופקר כלל וגם ככמה מקומות אין

אום אני תומה

ממחין ברחוב לילך רק בכיון אחד וכרתוב השני ככיון שני כגון כאחד למזרח והשני למערב וגם רק כמכוונות ולא ברגלים כה"ג לכ"ע לא הוי רה"ר.

יא) הנה ברשות הרבים מקורה קיי"ל דהו"ל כרמלית וכבארא פארק יש הרכבת הנקרא עלעטעיטעט טרעניס שחחתי הוה מקורה א"כ התם הו"ל כרמלית לכ"ע ולדעת הגאון ר' מיכאל דוב ווייסמאנדעל זצ"ל אמרין פי תקרה יורד וסותם כהני עליועטארס ואפילו להחולקים עכ"פ מקורה הוה לכ"ע והוא רחב יותר מד"א כה"ג שכפנים הרכבה לכ"ע ליבא רה"ר וליבא שם ששים רבוא בוקעים והו"ל כמוקף במחיצות לדעת הגרמ"ד הג"ל ולדין עכ"פ מהני מטעם צה"פ.

יב) בענין הגשרים שיוצאים מברוקלין לנזא יארק ולשאר מקומות כבר נחברר וכל הגשרים יש להם צורת הפתח ונכתבו תאורי צורת הפתח על די הגר"צ כמבואר במכתב להגה"ע והחזו"א וכאנרות משה סי' קל"ט להגר"מ פיינשטיין שליט"א.

יג) אופני ההיתר שכתבנו רוכס מותרים אפילו לפי שיטת המשכנות יעקב שס"ל דאין לחלק בין ששים רבוא לפחות מששים רבוא ופסק דכל שיש רוחב ט"ז אמה אפילו אין בה ששים רבוא בוקעין וגם לענין צה"פ חלק והדברים מפורסמים אבל כאופני ההיתר של אינו מפולש או בהיקף מחיצות מג' רוחות ועוד גם הוא ז"ל מודה דמותר לערב וכה"ג כתב להדיא הגרש"ד חבר הכר"צ כוארשא כמכתבו שההיתר של אינו מפולש מהני אפילו למשכ"י ולפ"ז כתב דבעירוח קטנות שדרך המלך עובר שם ומפולש מעבר לעבר יש יותר חשש מעירוח גדולות כי ההיתר של ששים רבוא תלוי במחלוקת אלא שאנן קבלנו להיתר אבל ההיתר שאינו מפולש מוסכם ונתקבל מרוב הפרוסקים וכן כוארשא נוהגין כן מדורות שלפנינו כתיקון עירובין בלי לחוש לר"ה דאורייתא להצריך דלתות.

וכתב הסמ"ג במ"ע א' מד"ס (הלכות עירובין) לאחר שהביא דברי רב האי גאון ז"ל דבימי ירמיה הנביא לא שמרו גזירת שלמה המלך לערב בחצרות ולשחף כמבוארות אלא היו מוציאים בלי עירוב ומתוך כך היו מביאין מן העיירות שסביבות ירושלים כל משא מבתיהם דרך סרטיא שמעיר לעיר שהוא רשות הרבים ומביאין אותן משאות בשערי ירושלים ולכך כשהזהיר ירמיה על גוף האיסוד של תורה הזהיר גם על גזירת שלמה שלא להוציא שום משא אף מן הבית לחצר אלא אם כן עירבו וזהו לשון הנביא כה אמר ה' השמרו כנפשותיכם ואל תוציאו משא כיום השבת והבאתם בשערי ירושלים זה גוף האיסוד של תורה ואחר כך אמר ולא תוציאו משא מכתיכם כיום השבת זו גזירת שלמה המלך כי לבני ירושלים היה מזהיר, וכבר אמרנו כי מן התורה מותר להוציא מן הבתים לרחובות ירושלים אלא ודאי על גזירת שלמה הזהיר מפי הגבורה, שעל ידי שעברו גזירתו באו לגוף של תורה עכ"ל ע"ש הנה מבואר שלפי שלא עירבו עירובי חצרות ושחופי מבואות ולא שמרו מצות שלמה המלך וגזירתו באו לירי חילול שבת דאורייתא והשומר מצות המלך הוא סיג לתורה ולשמירת שבת קודש שמעה עמי בינה זאת.

דברי הכותב כידיים רותמות למען כבוד וקדושת שבת והתפלה שלא אכשל ח"ו מדבר הלכה, העני יידיכם דושה"ט ושכ"ג בדידות ובלב ונפש

מנשה דממן